

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/207/2022
Identifikačné číslo spisu:	2309218514
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2309218514.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ F.. M. M., narodený XX. Z. XXXX, A., Z. XXX/X, 2/ F.. Z.Á. Š., narodený XX. Z. XXXX, G. XXX, 3/ Š.Y. Š., J. XX. O. XXXX, X., J. XX, 4/ F.. K. Š., narodený XX. N. XXXX, L., S. U. XXX, 5/ S. S., narodená XX. S.Z. XXXX, A. XX, 6/ Z. M., narodený XX.S. XXXX, naposledy bytom L., K. XXXX/X, zomrelý dňa XX. N. XXXX, 7/ M. M., narodený XX. N. XXXX, G., Ľ.W. P. XXXX/X, 8/ Š. M., narodený XX. J. XXXX, A., I. XXX/X, bývajúcí L. XX/XX, T., 9/ S. M., narodený XX. Z.Ú. XXXX, A., S. W. XXXX/XX, žalobcovia 1/ a 4/ až 9/ zastúpení advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Peter Wolf, s.r.o., Galanta, Hlavná 949/53, IČO: 47 252 987 proti žalovaným 1/ I. Q., narodený XX. M. XXXX, Y., K. N. XXX/X, 2/ H. G., narodená XX. Q. XXXX, A.Á. XX, 3/ E. S., narodená XX. M. XXXX, A. XXX, žalovaní 1/, 2/ a 3/ zastúpení advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Váľach, Kišac, s.r.o., Bratislava, Gogoľova 18, IČO: 36 663 051, 4/ M. G., narodená XX. S. XXXX, naposledy G. K., I.Ž. XXXX/XX, zomrelá XX. Z. XXXX, 5/ Z. M., narodený XX. Z. XXXX, A. XXX, 6/ I. P., narodený XX. J. XXXX, G., Z.Á. K. XXXX/X, 7/ S. P., narodený XX. S. XXXX, G., Z. K. XXXX/X, prechodný pobyt, G. Š.Y., G. XXXX/X, G. Š., 8/ S. P., narodená XX. N. XXXX, G., P. XXXX/XX, 9/ V. P., narodený XX. M. XXXX, V., U. W. XXXX/XA, 10/ S. P., narodený XX. M. XXXX, G., P. XXXX/XX, 11/ S. P., narodená XX. N. XXXX, G., P. XXXX/XX, 12/ Q. M., narodený XX. S. XXXX, naposledy bytom A. XXX, zomrelý dňa XX. N. XXXX, 13/ K. M., narodený XX. P. XXXX, A. XXX, 14/ D. Y., narodený XX. Z. XXXX, V. XX/X/X, T., 15/ J. E., narodená XX. S. XXXX, X. X/X, T. 16/ S. M., narodený XX. P. XXXX, A. XXX, 17/ S. K., narodená XX. N. XXXX, A. XXX, 18/ S. G., narodená XX. P. XXXX, A. XX, 19/ M. G., narodený XX. N. XXXX, A. XX, žalovaní 18/ a 19/ zastúpení advokátkou JUDr. Alexandrou Machanovou Senec, Mierové námestie 19, 20/ P. G., narodený XX. J., K. XXX, 21/ M. S.Á., narodená XX. Z. XXXX, Q. XXX, o vydržanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C/145/2009, o dovolaní žalovaných 18/ a 19/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. mája 2022 sp. zn. 5CoCsp/45/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. mája 2022 sp. zn. 5CoCsp/45/2021 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) z 20. apríla 2022, č. k. 15C/145/2009-479, ktorým určil, že „žalobcovia v 1/ až 8/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré sú vedené Správou katastra Galanta pre register „E“ pre katastrálne územie G. ako parcela č. XXX - orná pôda o výmere 1424 m² vedená na LV č. XXX a parcela č. XXX - orná pôda o výmere 1424 m², ktorá je vedená na LV č. XXX (ďalej len „EKN parcely“ - pozn. dovolacieho súdu) ako aj nehnuteľnosti vzniknutej na základe Geometrického plánu č. X/XX/XXXX zo dňa 15.11.2010, ktorý bol vyhotovený Geodetickou kanceláriou - O. E., so sídlom A., S. J. Č.. X, ktorý bol autorizácie overený dňa 16.11.2010 F.. F. H. - autorizovaným geodetom a kartografom a úradne overený Správou katastra Galanta dňa 23. decembra 2010 pod č. XXXX/XXXX ako parc. č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 239 m² a parc. č. XXX/X - záhrada o výmere 341 m², každý v pomere 1/8 k celku na všetkých vyššie identifikovaných nehnuteľnostiach a žalobcom v 1/ až 8/ priznal plnú náhradu trov konania“; výkonom II. žalobcom priznal voči žalovaným 1/, 2/, 3/, 18/ a 19/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1 Súd prvej inštancie rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 134 ods. 1, ods. 3, § 130 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a vecne tým, že vlastnícke právo k parcele EKN XXX - orná pôda o výmere 1424 m², ktorá je vedená Správou katastra Galanta na LV č. XXX pre katastrálne územie G. nadobudol právny predchodca žalobcov P. M. titulom dedenia dňa 2. októbra 1944 spoločne so svojim bratom Z. M. do podielového spoluvlastníctva každý vo veľkosti 1 k celku. Nakoľko uvedení spoludedičia titulom dedenia nadobudli viacero parciel, na základe ich vzájomnej dohody došlo k faktickému rozdeleniu zdedených nehnuteľností tak, aby jednotlivé zdedené nehnuteľnosti boli výlučne užívané a patrili iba jednému zo spoludedičov. V dôsledku tejto dohody parcelu EKN č. XXX užívali výlučne rodičia žalobcov P. M. s manželkou E. M. rod. Q.. Navyše na uvedenej nehnuteľnosti došlo k výstavbe rodinného domu, a to na základe Stavebného povolenia č. I. zo dňa 1. júla 1961 (ďalej len „stavebné povolenie“), pričom nehnuteľnosť bola skolaudovaná kolaudačným rozhodnutím Okresného národného výboru Galanta, odbor výstavby a územného plánovania č. I. zo dňa 20. apríla 1984, na ktorom sa konštatuje postavenie nehnuteľnosti na parcelách EKN č. XXX a XXX. V prípade parcely EKN č. XXX bolo nesporné, že od 20. októbra 1944 bola nepretržite užívaná právnym predchodcom žalobcov. Pokiaľ ide o parcelu EKN č. XXX - orná pôda o výmere 1424 m², ktorá je vedená na LV č. XXX pre kat. katastrálne územie G. prvoinštančný súd zistil, že uvedenú parcelu dňa 26. júla 1923 nadobudli do vlastníctva Š. Q. s manželkou S. Q. rod. V. (starí rodičia žalobcov a rodičia matky žalobcov - E. M., rod. Q.) spolu s manželmi P. Q. a I. Q. V. S. a to každý vo veľkosti 1 pomeru k celku. Na základe dohody spoluvlastníkov parcelu EKN č. XXX pôvodne zapísanú v pozemnoknižnej zápisnici XXX výlučne užíval Š. Q. a S. Q. V.. V., ktorí ju ako svadobný dar v roku 1936 darovali svojej dcére E. M. Q. V. Q. (matke žalobcov), ktorá ju užívala až do svojej smrti, pričom v jej užívaní a faktickej držbe ďalej pokračoval P.D. M. a po jeho smrti boli užívateľmi nehnuteľností žalobcovia. Napokon čo sa týka parcely EKN č. XXX, ktorá bola naposledy vedená Správou katastra Galanta na LV č. X pre kat. úz. G. ako orná pôda o výmere 393 m² je možné konštatovať, že táto parcela tvorila spolu s vyššie uvedenými parcelami jeden funkčný celok, pričom na základe kúpnych zmlúv zo dňa 14. mája 2008 a 25. augusta 2008 nadobudli vlastnícke právo k uvedenej parcele žalovaní 13/ a 14/ a to kúpou od I. Q. a M. Q., žalovanej 15/. Na základe Geometrického plánu č. XXX/XXXX došlo k splynutiu parcely EKN XXX s už existujúcimi parcelami vo vlastníctve žalovaných 13/ a 14/ (súčasní žalovaní 18/ a 19/), a to ako parcela CKN č. XXX/X, X, X, X.

1.2. Podstatnou skutočnosťou v rámci skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom od ktorej sa odvíjali všetky jeho následné úvahy bolo to, že všetky sporné nehnuteľnosti parcely EKN č. XXX, XXX M. XXX tvorili až do roku 2008 jeden funkčný celok, ktorý bol oplotený. Boli a sú na nich postavené nehnuteľnosti, resp. súčasti nehnuteľností ktoré sa spoločne užívajú a počas celej doby t. j. od roku

1936 resp. 1944 boli užívané jedným užívateľom, pričom toto užívanie a to ani vo vzťahu k právnym predchodcom žalobcov nebolo ničím rušené a to až do roku 2008, kedy k parcele EKN č. XXX nadobudli vlastnícke právo žalovaní 13/ a 14/ (súčasní žalovaní 18/ a 19/).

1.3. Z ďalšieho vykonaného dokazovania vyplynulo, že potom čo boli parcely EKN č. XXX a XXX v roku 1923 kúpené bratmi Š. Q. s manželkou S. M. P. Q. s manželkou I. došlo k ich vzájomnej dohode, že parcely ktoré kúpou nadobudli (nakolko išlo o viacero parciel, a to XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX/X, XXX/X) nebudú užívať podľa spoluvlastníckych podielov, ale každý z manželských párov mal podľa tejto dohody užívať celú parcelu tak, aby súčet m², ktorý jednotlivé manželské páry užívali predstavoval približne veľkosť ich spoluvlastníckych podielov. Obdobie, v ktorom došlo k tejto dohode o faktickom vysporiadaní podielového spoluvlastníctva platné obyčajové právo nepodmieňovalo nadobudnutie vlastníctva zápisom v pozemkových knihách. Na základe tejto skutočnosti preto súd prvej inštancie zaujal stanovisko, že na základe tohto vyporiadania sa vlastníckmi parciel EKN XXX a XXX stal Š. Q. s manželkou, ktorý následne uvedené parcely v roku 1936 daroval E. M. a P. M., t. j. priamym právnym predchodcom žalobcov.

1.4. Vyššie uvádzané dohody urobené v rámci rodiny žalobcov mal prvoinštančný súd za preukázané a vyplynuli jednak z celého kontextu vykonaného dokazovania, ako aj zo stanoviska žalovaných 5/ až 12/, ktorí tvrdenia žalobcov v tomto konaní o existencii ústnych dohôd nerozporovali, navyše žalovaný 1/ ako jediný žijúci svedok udalostí tvrdenia žalobcov v celom rozsahu potvrdil. Z uvedeného dôvodu preto považoval námietky žalovanej strany, že právní predchodcovia E. M. a P. M., od ktorých odvodzujú svoje vlastnícke právo žalobcovia a to Š. Q. a jeho manželka S. Q. nemohli darovať E. M. P. M. celé parcely EKN XXX a XXX nakolko boli ich spoluvlastníkmi každý v 1/4-ine za neopodstatnené. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že v prípade parciel EKN XXX a XXX boli Š. Q. a jeho manželka S. Q. oprávnení parcely v roku 1936 darovať P. M. a E. M., nakolko na základe dohody s P. Q. a jeho manželkou I., ktorí boli pôvodne spoluvlastníkmi uvedených parciel tieto nadobudli do svojho vlastníctva. Na prevod vlastníctva sa v uvedenom období v roku 1923 nevyžadovala evidencia vlastníckeho práva v pozemkových knihách. Právnym titulom nadobudnutia vlastníctva bol právny úkon, v tomto prípade dohoda o vyporiadaní spoluvlastníctva. Taktiež z toho istého dôvodu je potrebné zaujať stanovisko, že tieto parcely boli v roku 1936 darované E. M. a P. M. pri príležitosti uzavretia ich manželstva. Taktiež v tomto období sa na prevod vlastníckeho práva nevyžadoval zápis v pozemkovej knihe, postačoval na to iba právny úkon.

1.5. Súd prvej inštancie považoval pri rozhodovaní za potrebné prihliadnuť aj na čas, kedy boli robené ústne dohody v rámci rodiny žalobcov. Išlo o obdobie 30-tych a 40-tych rokov minulého storočia v období platnosti obyčajového práva. Právne povedomie bolo v tom čase výrazne ovplyvňované vzdelanosťou úrovňou, ktorá bola u vidieckych obyvateľov nízka. Tvrdenie žalobcov, že ústne dohody neboli zachytené v písomnej forme z dôvodu nevedomosti ich účastníkov o takejto potrebe bolo preto logické. Právní predchodcovia žalobcov, ako osoby bez dostatočného vzdelania prikladali nespochybniteľný význam existencii ústnych dohôd, ktoré bezo zvyšku rešpektovali a postupovali v ich duchu. Na základe uvedeného musel prvoinštančný súd vychádzať z nepochybnnej existencie domnelých právnych titulov tak, ako sú uvedené vyššie. Vzhľadom na správanie sa účastníkov v neskoršom období bolo potrebné konštatovať, že konali v presvedčení, že právnym následkom uvedených dohôd bolo nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnostiam. Z tohto taktiež vyplynula dobromyseľnosť držby právnych predchodcov žalobcov. Táto vyplynula aj z ďalších okolností, a síce z toho, že dohoda bývalých spoluvlastníkov týkajúca sa parciel EKN č. XXX a XXX ktorých vlastníkom sa stali Š.Y. Q. s manželkou, bola dodržiavaná nielen P. Q. s manželkou ale aj ich deťmi po ich smrti, čo vyplýva z toho, že parcely EKN č. XXX a XXX neboli nimi ako dedičmi zahrnuté do pozostalosti. Rovnako o dobromyseľnosti držby svedčilo aj stanovisko žalovaného 1/, ktorý je jediným žijúcim a priamym účastníkom uvedených skutočností a ktorý vzhľadom na svoj vek svoje názory prezentoval iba písomne. V uvedenom smere súd prvej inštancie poukázal aj na zhodné stanoviská žalovaných 5/ a 12/, ktorí existenciu vlastníckeho práva žalobcov nijako nerozporovali.

1.6. Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za preukázané, že právní predchodcovia žalobcov -

ich rodičia P. M. a E. M. rod. Q. nadobudli spoluvlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam a to jednak na základe dedenia a dedičskej postupnosti a jednak na základe vydržania. Nebohý otec žalobcov P. M. bol oprávneným držiteľom parcely EKN č. XXX, a to na základe dohody so spoluvlastníkom tejto parcely Z. M., ku ktorej došlo v roku 1944 a ktorej faktickým následkom bolo vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. S uvedenou parcelou nakladal a užíval ju ako vlastnú. Je nesporné, že od takéhoto vstupu do oprávnenej držby v roku 1944 išlo o držbu oprávnenú, pretože právny predchodca žalobcov pri užívaní a spravovaní nehnuteľností vychádzal z dohody, ktorú uzavrel so spoluvlastníkom. Na základe toho mal súd prvej inštancie za preukázané, že z okolností prípadu vyplynulo, že právny predchodca žalobcov mohol nadobudnúť subjektívnu domnienku, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností.

1.7. Čo sa týka parcely EKN č. XXX aj v tomto prípade súd prvej inštancie konštatoval, že došlo k nadobudnutiu vlastníctva právnymi predchodcami žalobcov a to na základe toho, že uvedená parcela bola starými rodičmi žalobcov darovaná ich rodičom ako svadobný dar a to v roku 1936. Uvedená skutočnosť taktiež svedčí o tom, že právní predchodcovia žalobcov sa dôvodne mohli domnievať, že sú spoluvlastníkmi tejto parcely. Právní predchodcovia žalobcov vychádzali z ich vedomostí o existencii právnych úkonov, ktorých následkom bol prevod vlastníctva k vyššie uvedeným nehnuteľnostiam. Subjektívny postoj právnych predchodcov žalobcov bol podporený aj tým, že až do svojej smrti neboli v užívaní nehnuteľnosti nikým rušení, pričom táto nerušenosť pokračovala až do roku 2008, kedy už boli užívateľmi nehnuteľnosti ich právní následníci. Aj skutočnosť, že okrem iných aj na parcele EKN č. XXX právní predchodcovia žalobcov vybudovali rodinný dom na základe stavebného povolenia a užívali ho na základe kolaudačného rozhodnutia svedčila o tom, že vychádzali zo subjektívneho predpokladu, že sú vlastníkmí uvedených nehnuteľností.

1.8. S poukazom na ustanovenie § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka prvoinštančný súd dospel k názoru, že držbu nehnuteľnosti realizovanú právnymi predchodcami žalobcov a následne žalobcami je potrebné vyhodnotiť ako držbu oprávnenú, pretože právní predchodcovia žalobcov a následne žalobcovia boli pri realizácii držby držiteľmi dobromyseľnými. Je nesporné, že sporné nehnuteľnosti fakticky ovládali a vykonávali práva ako ich vlastníci (stavba rodinného domu a jeho príslušenstva na sporných pozemkoch, ich oplotenie). Týmto sa prejavovala ich vôľa nakladať s vecou ako s vlastnou. Keďže v konaní „nebolo nepochybne preukázané, že právní predchodcovia žalobcov a následne žalobcovia boli držiteľmi nedobromyseľnými musel súd prvej inštancie vychádzať v zmysle § 192 CSP z toho, že zákonný predpoklad o dobromyseľnosti držby v zmysle § 130 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka nebol v konaní bezpochyby vyvrátený“. Pri posúdení uplynutia vydržacej doby vychádzal z ustanovenia § 134 Občianskeho zákonníka v spojitosti s ustanovením § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ktoré umožňuje oprávnenej osobe, aby si v prípade vydržania započítala čas, po ktorý mal jej právny predchodca vec nepretržite v držbe pred 1. januárom 1992. V danom prípade právní predchodcovia žalobcov mali pozemky v držbe od roku 1936, resp. od roku 1944. Z uvedeného je teda nepochybne, že k vzniku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov, resp. samotných žalobcov došlo najneskôr k 1. januáru 1992.

1.9. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentáciou žalovaných 13/ a 14/ (aktuálne žalovaní 18/ a 19/), ktorí poukazovali na znenie § 486 Občianskeho zákonníka, ktorý poskytuje ochranu tomu, kto nadobudol niečo dobromyseľne od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené. Z dikcie uvedeného zákonného ustanovenia je zrejmé, že toto ustanovenie predpokladá nadobudnutie vlastníctva od toho, kto v skutočnosti nebol dedičom, avšak dedičstvo mu bolo potvrdené. Uvedené zákonné ustanovenie však predpokladá, že nepravý dedič nadobudol dedičstvo od poručiteľa. Predmetom dedičstva v zmysle príslušných zákonných ustanovení však môže byť to, čo bolo vo vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. V danom prípade bolo nesporné, že predávajúci, od ktorých menovaní žalovaní nadobudli vlastnícke právo k parcele č. XXX boli oprávnenými dedičmi, avšak parcela č. XXX nemohla byť ku dňu smrti ich poručiteľa v jeho vlastníctve, nakoľko tomu bránilo vydržanie právnymi predchodcami žalobcov. Z uvedeného je teda zrejmé, že ustanovenie § 486 Občianskeho zákonníka nebolo možné aplikovať na právne vzťahy strán sporu. Predmetné ustanovenie poskytuje ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi, pričom v prípade ak sú pochybnosti o dobromyseľnosti nadobúdateľa

nie je mu možné poskytnúť ochranu podľa uvedeného zákonného ustanovenia. Pochybnosti o dobromyseľnosti žalovaného 14/ (aktuálne žalovaný 18/) vyplývajú z osvedčenia o dedičstve M. Q., z ktorého vyplýva, že M. Q. nenadobudla resp. nemala nadobudnúť vlastnícke právo k parcele EKN č. XXX v rámci riadneho dedičského konania, ale až na základe dedičského konania, ktoré sa týkalo znovuobjaveného majetku po poručiťoch. Toto konanie sa uskutočnilo na základe podnetu žalovaného 14/, ktorý M. Q. ako dedičku aj v danom konaní zastupoval. Táto úvaha súdu bola podporená skutočnosťou, že parcela EKN č. XXX nebola prejednaná v rámci riadneho dedičského konania po manželovi M.C. Q. O. Q., ale až následne v rámci prejednávania novoobjaveného dedičstva. Z toho je možné usudzovať, že samotná M. Q. mala pri pôvodnom dedičskom konaní vedomosť, že uvedená parcela nemá tvoriť súčasť dedičstva, keďže je dlhodobo užívaná žalobcami, resp. ich právnymi predchodcami. Konanie žalovaných 13/ a 14/ (resp. 18/ a 19/) vo vzťahu k M. Q. nebolo nezištné, nakoľko sú susedmi žalobcov po dobu 20 rokov pričom mali vedomosť, že na predmetnej parcele sa nachádzajú stavby, ktoré sú užívané spolu s rodinným domom.

1.10. Súd sa taktiež nemohol stotožniť s argumentáciou žalovaných 2/ až 4/, že vlastnícke právo nadobúdali na základe dedenia v rámci riadnej postupnosti. Podľa názoru prvoinštančného súdu uvedenému bránila existencia vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov, pričom títo nadobudli vlastnícke právo k parcelám EKN XXX, XXX M. XXX vyššie uvedeným spôsobom, na základe právnych úkonov, ktorými boli dohody o vyporiadaní spoluvlastníctva, ku ktorým došlo v rokoch 1923 a 1944 a následne dedičskou postupnosťou. Na tejto skutočnosti nemení nič, že uvedené nehnuteľnosti boli ponímané do následných dedičských konaní, ku ktorým došlo v roku 1952 resp. 1960, nakoľko v uvedenom období už nadobudnutiu vlastníctva k uvedeným nehnuteľnostiam v prospech žalovaných 2/ až 4/ bránila existencia vlastníckeho práva žalobcov, resp. ich právnych predchodcov. Skutočnosť, že vôbec o týchto nehnuteľnostiach dedičské konania prebehli, sama osebe nespochybňuje vlastnícke právo žalobcov a ich právnych predchodcov. Žalovaní 2/ až 4/ taktiež „neprezentovali pred súdom dôkaz, že by na základe dedičských rozhodnutí ktoré mali k dispozícii oni ani ich právni predchodcovia neučinili úkony k zosúladieniu užívacieho a právneho stavu. Taktiež nepreukázali žiadne úkony smerujúce k žalobcom, z ktorých by vyplývalo, že na základe týchto úkonov spochybnilí vieru žalobcov, resp. ich právnych predchodcov v otázke oprávnenosti a dobromyseľnosti ich držby.

1.11. Na podporu správnosti svojich úvah prvoinštančný súd poukázal na obsah spisu Okresného súdu Galanta sp. zn. 5C/205/2009, hlavne na rozsudok v tejto veci zo 7. júla 2010 č. k. 5C/205/2009-93. Išlo o neplatnosť právnych úkonov, ktorými mali nadobudnúť vlastnícke právo žalovaní 13/ a 14/ (súčasní žalovaní 18/ a 19/). Nárok žalobcov na určenie neplatnosti napadnutých právnych úkonov bol zamietnutý a to z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Závery súdu v uvedenom spore boli podkladom k tomu, že sa žalobcovia obrátili na súd s návrhom o vydržanie nehnuteľností. Čo sa týka ostatných skutočností obsiahnutých v uvedenom spise neboli podstatné pre rozhodnutie v prejednávanej veci, preto súd prvej inštalcie neoboznamoval dopodrobna v rámci dokazovania uvedený spis, majúť tiež za to, že obsah spisu musel byť účastníkom známy, pričom s jeho obsahom sa mohli oboznámiť pri podrobnom naštudovaní spisu. Vo veci rozhodol na základe skutočností a dôkazov navrhnutých stranami sporu, pričom vec posudzoval aj s prihliadnutím na tú skutočnosť, že v prípade pochybnosti ohľadne oprávnenosti držby je potrebné vychádzať z toho, že držba je oprávnená. Žalovaní 2/ až 4/ a žalovaní 14/ a 15/, ktorí rozporovali právo tvrdené žalobcami v konaní bezpochyby nepreukázali, že by držba právnych predchodcov žalobcov resp. držba samotných žalobcov bola neoprávnená.

1.12. O trovách konania rozhodol súd prvej inštalcie v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a žalobcom ako procesne úspešnej strane v spore priznal plnú náhradu trov konania.

2. Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, rozhodnutie súdu prvej inštalcie je vyčerpávajúce, správne skutkovo a právne zdôvodnené a zodpovedá všetkým požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Prijaté právne závery primerane vysvetlil, pričom dal i odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky oboch strán. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé

odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu, na ktoré v plnom rozsahu odkázal (§ 387 ods. 2 CSP)

2.1. Na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a v súvislosti s odvolacími námietkami žalovaných 1/, 2/, 3/, 18/ a 19/ odvolací súd najskôr poskytol pomerne rozsiahly teoretický rozbor uplatnených odvolacích dôvodov (viď bod 17. až 20. a 25. až 28., 31.) a potom majú za to, že obsahovo sú námietky odvolateľov totožné s tým, čo uvádzali v prvoinštančnom konaní odkázal na odôvodnenie rozsudku prvoinštančného súdu (najmä jeho bod 22. a 23.). Pokiaľ odvolatelia poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2011 sp. zn. 5Cdo/49/2010, tak podľa odvolacieho súdu predmetné rozhodnutie na danú vec aplikovať nemožno, nakoľko ide o odlišné skutkové okolnosti, pretože v uvedenom rozhodnutí bol rozhodujúci právny titul uzavretý formou ústnej kúpnej zmluvy uzavretej v roku 1995, pričom právna úprava vyžadovala písomnú zmluvu.

2.2. Osobitne k odvolacím námietkam žalovaných 18/ a 19/ (pôvodne 13/ a 14/), ktorí podali odvolanie výlučne v časti parciel ČKN č. XXX/X a XXX/X (pôvodne označenej EKN č. XXX) a to z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) CSP namietajúcich nesprávne skutkové zistenia ohľadom konania vedeného pod sp. zn. 5C/205/2009, ďalej nesprávne vyhodnotenie písomného vyjadrenia žalovaného 1/, nedostatočné skúmanie existencie a relevancie nadobúdacích titulov a napokon nesprávne právne posúdenie spočívajúce v neaplikovaní § 486 Občianskeho zákonníka, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa vplyvom konania vedeného pod sp. zn. 5C/205/2009 na prejednávane konanie zaoberal v bode 28. odôvodnenia rozhodnutia, pričom závery ku ktorým dospel súd v predmetnom konaní, nie je možné hodnotiť ako preukazujúce tvrdenia žalovaných 18/ a 19/, že žalobcovia neboli dobromyseľnými držiteľmi. K uvedenému odvolací súd doplnil, že rozhodnutie prvoinštančného súdu je založené na tom, že k vzniku vlastníckeho práva žalobcov došlo najneskôr k 1. januáru 1992. Preto samotná skutočnosť, že žalobcovia v roku 2009 začali viesť konanie o neplatnosť právnych úkonoch, ktorými nadobudli vlastnícke právo žalovaní 18/ a 19/, nie je pre výsledok sporu medzi stranami relevantná. Uvedená skutočnosť totiž nič nevypovedá o ich presvedčení k ich vzťahu k sporným pozemkom č. XXX/X a XXX/X k začiatku roku 1992. Neskorší stav či zmena ich právneho vedomia o rozsahu ich vlastníckeho vzťahu, nie je pre posúdenie skutočných vlastníckych práv strán sporu významná. Odvolací súd uzatváral, že pokiaľ sa konanie pod sp. zn. 5C/205/2009 viedlo po uplynutí vydržacej doby, samo osebe dobrú vieru vydržateľov počas vydržacej doby nevylučuje. Za ďalšie odvolatelia tvrdili, že z písomného vyjadrenia žalovaného 1/ vyplýva, že už prví vlastníci neboli dobromyseľní a plne si uvedomovali, že na usporiadanie spoluvlastníckych vzťahov sú potrebné určité kroky, ktoré je potrebné vykonať. Odvolací súd sa ale s ich interpretáciou tohto dôkazu nestotožnil. Naopak mal za to, že uvedené vyjadrenie potvrdilo existenciu nadobúdacieho titulu u právnych predchodcov žalobcov, teda dohody o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, rozdelenie nadobudnutých nehnuteľností podľa užívania a pokiaľ žalovaný 1/ uvádzal, že k formálnemu usporiadaniu dôjde až neskôr, to ešte samo osebe nespochybňuje ich dobrú vieru. K odvolacej námietke, že prvoinštančný súd neskúmal existenciu a relevanciu nadobúdacích titulov, odvolací súd odkázal na bod 17. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Mal za to, že je nutné vychádzať z nepochybnnej existencie domnelých právnych titulov nadobudnutia s prihliadnutím na okolnosti danej veci a už spomínané stanovisko žalovaného 1/, ktorý potvrdil skutkové okolnosti uvádzané stranou žalobcov, s tým, že žalovaní 5/ až 12/ existenciu nadobudnutiu vlastníckeho práva žalobcov žiadnym spôsobom nerozporovali. Súd prvej inštancie podrobne rozobral dôvody pre ktoré bola aplikácia § 486 Občianskeho zákonníka vylúčená v bode 26. odôvodnenia rozsudku. Odvolací súd sa s uvedeným záverom stotožnil a v podrobnostiach naň odkázal.

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal voči žalovaným 1/ až 3/ a 18/ a 19/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu..

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalovaní 18/ a 19/ (ďalej aj „dovolatelia“) podali

dovolanie, v ktorom výslovne neuviedli podľa ktorých zákonných ustanovení odôvodňujú jeho prípustnosť, avšak podľa jeho obsahu dovolací súd vyvodil, že ide o ustanovenie § 420 písm. f) CSP. Namietli, že rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu je v príkrom rozpore so základnou ideou spravodlivosti a taktiež základnými (ústavou garantovanými) právami - právom na súdnu ochranu a právom vlastniť majetok, v ktorej súvislosti poukázali na ustanovenie čl. 20 ods.1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 dodatkového protokolu, tiež čl. 2 ods. 1, 2 CSP. Konkrétne v súvislosti s vadou zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) dovolatelia vytkli súdom nižších inštancií, že svoje rozhodnutie založili na nesprávnych a nedostatočných skutkových záveroch, nakoľko neboli odstránené pochybenia pri vykonávaní a hodnotení dokazovania. Predmetné rozhodnutia sú tak zároveň vzhľadom na znenie ich odôvodnenia v rozpore so zásadou právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a aj s kvalitatívnymi požiadavkami na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré sú základnou podmienkou jeho legitimacy.

3.1. V súvislosti s namietaným nesprávne zisteným skutkovým stavom žalovaní 18/ a 19/ uviedli, že súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd vo svojom meritornom rozhodnutí pristúpili len k formálnemu vyhodnoteniu výsledkov sporového konania, vedeného súdom prvej inštancie pod sp. zn. 5C/205/2009, predmetom ktorého bolo určenie neplatnosti právnych úkonov - kúpnych zmlúv týkajúcich sa pozemku, parcela EKN č. XXX - orná pôda o výmere 393 m², ktorý je aj predmetom preskúmaného sporového konania pod sp. zn. 15C/145/2009, a to aj napriek tomu, že žalovaní 18/ a 19/ opakovane navrhovali vykonanie dôkazu vo vzťahu k skutočnostiam zisteným v uvedenom sporovom konaní sp. zn. 5C/205/2009 a zároveň samotný súd prvej inštancie bol v priebehu konania viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (vysloveným v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí) spočívajúcim v tom, aby sa dôsledným spôsobom vysporiadal so splnením podmienok oprávnenej držby žalobcov, resp. ich právnych predchodcov, a to predovšetkým vo vzťahu k otázke splnenia podmienky dobromyseľnosti ako nevyhnutnej podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva, pričom odvolací súd zároveň súdu prvej inštancie uložil povinnosť skúmať relevantný titul, od ktorého by žalobcovia mohli odvodzovať dobromyseľnosť svojej držby, ak existuje (bližšie viď str. 14 uznesenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. júna 2016 č. k. 24Co/377/2015-418) k čomu však nedošlo. Nie je akceptovateľné, aby odvolací súd v sporovom konaní na jednej strane zaviazal súd prvej inštancie vykonaním dokazovania, ktoré má preukázať všetky rozhodujúce skutočnosti tvoriace základ pre rozhodnutie, a na strane druhej sa následne bez ďalšieho uspokojil s deklarovanými závermi nepodporenými ním požadovaným dokazovaním. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia tak možno vyvodit' nekoherentnosť odvolacieho súdu, nakoľko v danom prípade rezignoval na svoje predchádzajúce závery a bez ďalšieho len potvrdil napádané rozhodnutie súdu prvej inštancie (k tomu podporne viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. novembra 2018 č. k. IV. ÚS 279/2018-42).

3.2. Súd nižších inštancií poukazujú len na samotný výsledok sporového konania, vedeného pod sp. zn. 5C/205/2009 sa opomenuli aj napriek predošlému právnemu názoru odvolacieho súdu dôsledným spôsobom vysporiadať s významnou právnou skutočnosťou spočívajúcou v nespochybniteľnosti vlastníckeho práva p. Q. k dotknutej nehnuteľnosti (parcele EKN č. XXX), a to samotnými žalobcami práve tým, že k iniciovaniu sporového konania sp. zn. 5C/205/2009 došlo na základe nimi uplatňovaného predkupného práva k dotknutej nehnuteľnosti u menovanej. V prípade žalovaných 18/ a 19/ je vzhľadom na zásadné ústavné princípy, akými sú princíp právnej istoty a z neho vychádzajúci princíp dôvery v akty štátu (konajúceho prostredníctvom notára ako súdneho komisára), ochrany dobrej viery a princíp ochrany nadobudnutých práv, nevyhnutné chrániť ich práva. Žalovaní 18/ a 19/ od počiatku boli v dobrej viere a ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré je od nich možné požadovať, by nijakým spôsobom nemohli disponovať vedomosťou, že by osoba vlastníka nehnuteľnosti nezodpovedala skutočnosti. V danom prípade tak možno bez pochyb vyvodit' záver, že aj za uvedených okolností by žalovaní 18/ a 19/ ako dobromyseľní nadobúdatelia požívali právnu ochranu. Objektívne nemali možnosť pri zachovaní maximálnej možnej obozretnosti v rozhodnom čase zistiť, že kupujú nehnuteľnosť od osoby, ktorá ich vlastníkom v skutočnosti nie je. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadali, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alternatívne aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu proti žalovaným 18/ a

19/ ako nedôvodnú zamietne a prizná im proti žalujúcej strane náhradu trov konania v rozsahu 100%. .

4. Žalobcovia v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovaných 18/ a 19/ označili podané dovolanie za „šikanózne zneužitie práva (procesnej možnosti podania mimoriadneho opravného prostriedku), keďže neobsahuje relevantné dôvody jeho podania zakladajúce dôvod na zrušenie vydaných rozhodnutí“. Žiadali Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby podané dovolanie odmietol.

4.1. Žalovaní 1/ až 3/ v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovaných 18/ a 19/ súhlasili s tvrdeniami dovolateľov, že na ich strane došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces okrem iného vydaním nepreskúmateľného rozsudku. Vyslovili presvedčenie, a to s poukazom na podrobné opísanie chronológie vývoja vlastníckych vzťahov k sporným parcelám a následný právny rozbor, že právní predchodcovia žalobcov a následne žalobcovia neboli dobromyseľnými držiteľmi. V uvedenom smere boli skutkové zistenia a právne závery súdov nižších inštancií nesprávne. Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadali, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie alternatívne aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu proti žalovaným 1/ až 3/ ako nedôvodnú zamietne.

5. Pred rozhodnutím v preskúmvanej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že žalobca 6/ Z. M., narodený XX. S. XXXX, naposledy bytom L., K. XXXX/X, zomrel dňa XX. N. XXXX. Takisto žalovaná 4/ M. G., narodená XX. S. XXXX, naposledy bytom K., I. XXXX/XX, zomrela dňa XX. Z. XXXX a žalovaný 12/ Q. M., narodený XX. S. XXXX, naposledy bytom A. XXX, zomrel dňa XX. N. XXXX; posledný z menovaných po rozhodnutí odvolacieho súdu a pred jeho predložením najvyššiemu súdu. Vzhľadom na spôsob rozhodnutia dovolací súd nezisťoval právnych nástupcov menovaných účastníkov z dedičských rozhodnutí. Toto bude úlohou odvolacieho súdu pred opätovným rozhodnutím vo veci samej.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 18/ a 19/ je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

15. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie

rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolatelia namietali nesprávny procesný postup súdov oboch inštancií, konkrétne nevykonanie navrhovaného dôkazu, čím došlo k porušeniu práva žalovaných 18/ a 19/ na spravodlivý proces. Zároveň v dôsledku uvedeného postupu napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnych skutkových záveroch, tiež trpí nedostatočným odôvodnením, pretože nedáva odpoveď na kľúčovú argumentáciu odvolateľov (resp. nevysporiadava sa riadne s ich odvolacími námietkami).

18. Pokiaľ ide o žalovanými 18/ a 19/ namietané nevykonanie dôkazu súdom prvej inštancie (a to oboznámením sa s obsahom spisu sp. zn. 5C/205/2009) a následné hodnotenie vykonaných dôkazov, s ktorým sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil, dovolací súd uvádza, že z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2021, sp. zn. 5 Cdo 107/2019).

18.1. Aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (viď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2019 sp. zn. II. ÚS 168/2019, zdroj: ustavnysud.sk; uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2019).

19. K namietanému hodnoteniu dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti tiež uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvanej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiaca úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

20. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že hodnotiaca úvaha súdov nižších inštancií nezodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza síce zo zisteného skutkového stavu veci, ale nie ustáleného, z dôvodu neodstránenia spornosti v podstatných skutkových tvrdeniach strán, čo nepochybne vykazuje znaky porušenia princípu rovnosti sporových

strán (čl. 6 ods. 1 Základných princípov CSP). Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. Zásada voľného hodnotenia dôkazov je totiž limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

21. Dovolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti zistil (bližšie viď bod 22.2 tohto rozhodnutia).

22. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobcovia sa v spore domáhajú určenia vlastníckeho práva k dvom EKN parcelám číslo XXX a XXX v katastrálnom území G. a dvom CKN parcelám číslo XXX/.X a XXX/.X taktiež v katastrálnom území G., ktoré boli vytvorené z EKN parcely číslo XXX, a to titulom vydržania (§ 120 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Skutkový rámec ich tvrdení je založený na tom, že EKN parcelu číslo XXX a číslo XXX pôvodne vlastnili Š. Q. s manželkou S. a P. Q. s manželkou I. každý v jednej štvrtine titulom kúpy z roku 1923. Žalobcovia tvrdili, že na základe dohody spoluvlastníkov uvedenú parcelu zapísanú v pozemnoknižnej zápisnici číslo XXX S.al výlučne užívať Š. Q. s manželkou S. a títo ju mali ako svadobný dar darovať v roku 1936 svojej dcére E. M. rodenej Q.j t. j. právnej predchodkyňi žalobcov, ktorá ju mala užívať až do svojej smrti a v jej užívaní a faktickej držbe ďalej pokračoval P. M. a po jeho smrti žalobcovia. Pokiaľ ide o EKN parcelu číslo XXX túto podľa zápisov v pozemkovej knihe nadobudol (spolu s inými nehnuteľnosťami) právny predchodca žalobcov P. M. spolu so svojím bratom Z. M. dedením v roku 1944 do podielového spoluvlastníctva každý vo veľkosti jednej polovice. Na základe ich vzájomnej dohody však malo dôjsť k faktickému rozdeleniu zdedených nehnuteľností tak, že parcelu číslo EKN XXX začal výlučne užívať P. M. spolu s manželkou E. rodenou Q.. Na uvedenej nehnuteľnosti došlo aj k výstavbe rodinného domu a to na základe stavebného povolenia zo dňa 01. júla 1961, nehnuteľnosť bola skolaudovaná rozhodnutím zo dňa 20. apríla 1984, na ktorom sa konštatuje postavenie na parcelách (v súčasnosti EKN) č. XXX a XXX. Čo sa týka EKN parcely č. XXX žalobcovia tvrdili, že táto spolu s EKN parcelami č. XXX a XXX tvorila v minulosti jeden funkčný celok, ktorý užívali právní predchodcovia žalobcov a po nich žalobcovia.

22.1. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie tvrdeniam žalobcov, ktorými po skutkovej stránke odôvodnili podanú žalobu uveril; mal za preukázané, že troma neformálnymi právnymi úkonmi, ktorým došlo v dávnej minulosti sa právní predchodcovia žalobcov a neskôr samotní žalobcovia stali titulom vydržania výlučnými vlastníkmi sporných nehnuteľností. Konkrétne mal prvoinštančný súd za preukázané, že na základe dohody spoluvlastníkov Š.M. Q. s manželkou S. Q. začal výlučne užívať EKN parcely číslo XXX a XXX, niekedy po roku 1923, následne tieto parcely ďalším neformálnym právnym úkonom a síce darom (svadobným) v roku 1936 daroval svojej dcére E. M.j rodenej Q., ktorá ich následne užívala až do jej smrti. Tretím neformálnym právnym úkonom, od ktorého žalobcovia odvíjali nimi tvrdenú dobromyseľnosť mala byť dohoda spoluvlastníkov parcely EKN XXX a síce P. M. a jeho brata Z.J. M. o tom, že uvedenú parcelu bude výlučne užívať P. M. čím malo dôjsť k faktickému rozdeleniu spoločne nadobudnutého dedičstva z roku 1944. Existencii všetkých vyššie uvedených dohôd prvoinštančný súd a následne aj odvolací súd uverili, v ktorom smere poukázali na výsledky vykonaného dokazovania a to predovšetkým na písomné vyhlásenie žalovaného 1/. Ďalej súdy nižších inštancií poukázali na v rozhodnom období platné obyčajové právo, ktoré nepodmieňovalo nadobudnutie vlastníctva zápisom do pozemkovej knihy. V neposlednom rade to bolo aj stanovisko žalovaných 5/ až 12/, ktorí tvrdenia žalobcov o existencii ústnych dohôd nerozporovali. A napokon prvoinštančný súd

poukázal aj „na správanie sa účastníkov a okolnosti danej doby“. Musel preto vychádzať „z nepochybnnej existencie domnelých právnych titulov“, z čoho zároveň vyplynula aj dobromyseľnosť držby právnych predchodcov žalobcov. Poukázal aj na to, že parcely EKN XXX a XXX neboli v minulosti zahrnuté do pozostalosti po zomrelých, z čoho má tiež vyplývať, že si účastníci pozostalosti boli vedomí toho, že k vyporiadaniu sporných parciel došlo ešte v dávnej minulosti. Po právnej stránke aplikujúc ustanovenie § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka mali sudy nižších inštancií za preukázané, že držba sporných nehnuteľností realizovaná právnymi predchodcami žalobcov a následne samotnými žalobcami bola oprávnená a teda dobromyseľná. Započítajúc čas, po ktorý mali právni predchodcovia žalobcov sporné pozemky v držbe t. j. od roku 1936, respektíve 1944 dospeli sudy nižších inštancií k záveru, že k vzniku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov došlo najneskôr k 01. januáru 1992.

22.2. Žalovaní 18/ a 19/ voči nároku žalobcov vzniesli námietky, okrem iného namietajúc aj odlišné závery plynúce z konania vedeného pod sp. zn. 5C 205/2009 na Okresnom súde Galanta. Obsahom tohto spisu sa ale prvoinštančný súd dôsledne neoboznámil majú za to, že predmetný spor sa viedol už po tom, ako žalobcovia nadobudli vlastnícke právo titulom vydržania a preto skutočnosti obsiahnuté v uvedenom spise neboli podstatné pre jeho rozhodnutie (bod 28. rozhodnutia súdu prvej inštancie). Odvolací súd sa s takýmto postupom stotožnil. Po oboznámení sa s obsahom preskúmaného spisu sa s predmetným záverom dovolací súd nestotožňuje a zároveň aj hneď uvádza, že existujú aj ďalšie skutočnosti, pre ktoré sú skutkové závery prvoinštančného súdu nedostatočné, rozporné, v dôsledku čoho je aj napadnutý rozsudok málo presvedčivý, nedávajúci odpoveď na všetky v spore vznesené podstatné otázky. Žalovaní 18/ a 19/, ale taktiež aj žalovaní 1/ až 3/ namietali, že pokiaľ sa v spore vedenom pod sp. zn. 5C 205/2009 žalobcovia domáhali neplatnosti právnych úkonov, ktorých predmetom bola parcela EKN XXX tvrdiac, že vo vzťahu k tejto parcele mali predkupné právo uvedené je v rozpore s ich tvrdením, že v dávnej minulosti mali túto parcelu nadobudnúť titulom vydržania. S uvedenou námietkou sa sudy nižších inštancií riadne nevysporiadali. Odvolací súd v uvedenom smere uviedol/doplnil, že „zmena právneho vedomia žalobcov o rozsahu ich vlastníckeho vzťahu, nebola pre posúdenie skutočných vlastníckych práv strán sporu významná“. Z uvedeného, ale môže plynúť aj záver, že žalobcovia o vydržaní sporných nehnuteľností nevedeli, čo by bolo v protiklade s tým, čo tvrdili. Zhora uvedenú reakciu na odvoláciu námietku žalovaných nepovažoval dovolací súd za presvedčivú a dostatočne objasňujúcu úvahu, ktorou sa odvolací súd pri rozhodovaní riadil. Rovnako tak sa dôsledne sa sudy nižších inštancií nevenovali tomu, akým spôsobom sa v minulosti vyvíjali chronologicky vlastnícke vzťahy k sporným nehnuteľnostiam a či uvedený vývoj nie je v rozpore s tým, čo tvrdili žalobcovia. Na jednej strane sudy konštatujú, že prípadné „prededenie“ nemalo vplyv na existenciu vlastníckeho práva žalobcov, na druhej strane uvádzajú, že sporné nehnuteľnosti ani neboli zaradené do súpisu aktív po poručiťelovi z dôvodu vedomosti zúčastnených strán, že patria žalobcom. Ako rozporné sa javí tiež konštatovanie, že ústne dohody neboli zachytené v písomnej forme z „dôvodu nevedomosti ich účastníkov“ a že právni predchodcovia žalobcov, ako osoby bez dostatočného vzdelania prikladali „nespochybniteľný význam existencii ústnych dohôd“ v kontexte toho, že podľa žalovaných starý otec žalobcov, Š. Q. dňa 14. augusta 1936 kúpil pozemok, a to parcelu č. XXX, ktorú si dokázal riadne zapísať do pozemkovoknižnej vložky č. XX. V odôvodnení napadnutého rozsudku absentuje tiež bližšie právne zdôvodnenie ohľadom možnosti nadobudnutia vydržania titulom obyčajového práva. Žalovaní 1/ až 3/ pritom uvádzali, že ak by sa počítala vydržacia lehota od roku 1923 vydržanie by podľa obyčajového práva platného na území Slovenska a následne zmysle Občianskeho zákonníka číslo 141/1950 uplynulo v roku 1955. Dňa 05. apríla 1952 sa ale uskutočnilo dedičské konanie po nebohom Š. Q., ktorého účastníčkou bola aj E. M. (dcéra poručiťela), na základe ktorého spoluvlastnícky podiel vo výške jednej štvrtiny z celku na pozemku parcela EKN č. XXX po Š.Y. Q. nadobudol jeho syn a brat E. M. V. Q.. Uvedené nasvedčuje skôr tomu, že tento sporný pozemok bol v čase uskutočnenia dedičského konania v podielovom spoluvlastníctve a nie tak ako tvrdili žalobcovia „už vo výlučnom vlastníctve právnych predchodcov žalobcov“. Okrem toho žalovaní 1/ až 3/ poukazovali na to, že E. M., mala v tom čase reálnu možnosť dozvedieť sa, že spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností sú iné osoby. Navyše dovolací súd musí konštatovať, že neexistuje žiadna dohoda v písomnej podobe, ktorá by preukazovala skutočnosti tvrdené žalobcami. Žalovaný 1/, ktorý má byť kľúčovou postavou pri preukázaní tvrdení žalobcov spore nebol súdmi nižších inštancií vypočutý, uspokojili sa len s jeho písomným vyhlásením (č. l. 49 resp. č.l. 156), obsah ktorého však žalovaní 18/ a

19/ interpretujú inak, ako súd prvej inštancie a následne odvolací súd. Bolo preto namieste, aby odvolací súd tento ako ďalšie zhora opísané rozpory odstránili.

22.3. Dovolací súd dáva odvolaciemu súdu do pozornosti, že naposledy sa k otázke vydržania nehnuteľnosti vyjadril Veľký senát Najvyššieho súdu v rozsudku z 13. mája 2024 sp. zn. 1 VCdo 1/2024, ktoré bolo publikované v Zbierke Stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2024 pod č. 15 s právnou vetou „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“. V dôvodoch rozhodnutia veľký senát odmietol judikatórnu líniu reprezentovanú rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 spočívajúcu na záveroch, že „neznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť“ a naopak sa priklonil k tým rozhodnutiam najvyššieho súdu (bližšie citovanými), ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru, vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva.

23. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že neodstránenie spornosti v skutkovom stave danej veci a zároveň nevykonanie relevantných dôkazov na jeho ustálenie, je porušením procesných práv dovolateľov v takej miere, že možno konštatovať, že nesprávnym procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v spojení čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu taktiež nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné.

24. Dovolanie žalovaných 18/ a 19/ za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietali, že súd (odvolací) im nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu majúci za to, že z dôvodov napadnutého rozhodnutia sa nedá jednoznačne identifikovať, ktorý zo žalovaných má hmotnoprávny vzťah ku tej ktorej spornej parcele, aj v uvedenom smere bol rozsudok odvolacieho súdu nedostatočný/nepreskúmateľný. Žalovaní 18/ a 19/ podali dovolanie voči napadnutému rozsudku ako celku, skutkový rámec tvrdení žalobcov o vydržaní týkajúci sa EKN parcely XXX je rovnaký ako v prípade parcely EKN XXX preto mal dovolací súd za to (vezmúc v úvahu už aj spomínanú nepreskúmateľnosť), že je potrebné preskúmať rozsudok odvolacieho súdu ako celok.

25. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), majúci za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), berúc do úvahy i aktuálnu úpravu odvolacieho konania, v režime ktorej už odvolací súd možnosť zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie vyčerpал uznesením z 18. mája 2016 sp. zn. 24Co/377/2015 (tu porovnaj § 390 CSP) a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti bol práve odvolací súd (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nespĺnil a v tomto smere bolo podružným, že tomuto predchádzalo nevysporiadanie sa so všetkými skutočnosťami už v prvej inštancii).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na

d'alsie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na d'alsie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Skutočnosť, že v danom prípade sporné nehnuteľnosti tvoria jeden funkčný celok, prípadne aj oplotený môže nasvedčovať tomu, že v minulosti došlo k istej dohode spoluvlastníkov ohľadom užívanej spornej plochy; dôkazné bremeno na preukázaní predpokladov vydržania (tvrdených skutočností resp. okolností svedčiacich o poctivosti nadobudnutia) zaťažuje v spore žalobcov.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.